

Анна Франкова

докторка філософії у галузі права, адвокатка, медіаторка
(Київська область, Україна)
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0002-6332-2018>
advokat.frankova@gmail.com

УДК 346.21

ПРАВОВІ АСПЕКТИ ТРАНСКОРДОННОГО ПЕРЕТВОРЕННЯ В ЄС КРІЗЬ ПРИЗМУ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ НА СВОБОДУ ПІДПРИЄМНИЦТВА ТА СВОБОДУ ПЕРЕМІЩЕННЯ

АНОТАЦІЯ. У статті розглядаються окремі правові аспекти транскордонного перетворення на території ЄС; здійснюється правовий аналіз джерел права ЄС, що регулюють процедури cross-border mergers (транскордонні злиття), а також аналіз судової практики; окреслюються свобода підприємництва та свобода переміщення юридичної особи держави – члена ЄС. У статті досліджуються окремі положення Директиви 2017/1132 щодо окремих аспектів корпоративного права, Директиви 2019/2121 Європейського Парламенту та Ради, Договору про заснування Європейської Спільноти, Договору про функціонування Європейського Союзу. Метою статті є розкриття правових аспектів транскордонного перетворення в ЄС через призму свободи підприємництва та свободи переміщення юридичної особи держави – члена ЄС у рамках положень *acquis* ЄС і судової доктрини Суду ЄС; здійснення правового аналізу судової практики ЄС та виокремлення знакових судових справ, що вплинули на формування судової доктрини в питанні транскордонного перетворення. У статті ставиться за мету: окреслити актуальність розгляду питання транскордонних перетворень; дослідити норми права *acquis* ЄС, що визначають право на реалізацію свободи підприємництва та свободи переміщення; виявити обмеження права на реалізацію зазначених вище свобод, які можуть бути спричинені суспільними інтересами; висвітлити думки зарубіжних науковців у розрізі поставленого питання; виокремити прогалини в Директиві 2019/2121 та їх вплив на правозастосування під час транскордонних перетворень; окреслити переваги транскордонного перетворення. Авторка робить висновки з отриманих результатів дослідження поставленого питання, акцентує увагу на важливості компаративістських аспектів транскордонного перетворення.

Ключові слова: право компаній ЄС; *acquis* ЄС; перетворення; транскордонні злиття; транскордонна реорганізація; переміщення юридичної особи; мобільність юридичної особи на території ЄС.

Правовий аналіз положень щодо *cross-border mergers* (транскордонні злиття) на території ЄС є кроком до гармонізації та адаптації національного

законодавства до законодавства ЄС, а також до розуміння порядку, етапів транскордонного перетворення на території ЄС.

Запозичення досвіду держав – членів ЄС щодо впровадження правових норм, що регулюють *cross-border mergers* на території ЄС, є невід’ємним етапом євроінтеграційного процесу. Виявлення прогалин у національному законодавстві та своєчасне їх усунення є частиною процесу нормотворення, що сприяє наближенню України до ЄС і узгодженню положень національного законодавства України з вимогами ЄС.

Огляд наукових досліджень і правовий аналіз *acquis* ЄС окреслюють процедуру *cross-border mergers* як таку, що є затребуваною серед бізнес-спільноти ЄС і правників, які супроводжують етапи транскордонного перетворення та виявляють окремі переваги і недоліки, що передусім пов’язані з вимогами положень національного законодавства держав – членів ЄС та співвідношенням норм останнього із нормами *acquis* ЄС.

Водночас транскордонне перетворення має своєрідний унікальний характер, договірну основу та притаманне лише спільноті держав, що поділяють і дотримуються європейських принципів, стандартів та мети ЄС¹.

Питання транскордонного перетворення в межах ЄС досліджували такі науковці, як: Т. Колрусс, Ю. Цзян, І. Басова, М. Решовський, П. Пініор, О. Думітру, К. Ене та ін.

Метою статті є розкриття правових аспектів транскордонного перетворення в ЄС через призму свободи підприємництва та свободи переміщення юридичної особи держави – члена ЄС у рамках положень *acquis* ЄС і судової доктрини Суду ЄС; здійснення правового аналізу судової практики ЄС та виокремлення знакових судових справ, що вплинули на формування судової доктрини в питанні транскордонного перетворення. Ставиться за мету дослідити норми права *acquis* ЄС, що визначають право на реалізацію свободи підприємництва та свободи переміщення, а також обмеження, які можуть бути спричинені суспільними інтересами; висвітлити думки зарубіжних науковців у розрізі поставленого питання.

У Договорі про заснування Європейської Спільноти (далі – ДЄС)² викладені основоположні принципи, що лягли в основу запровадження процедури здійснення транскордонних переміщень юридичних осіб. Зокрема, ч. 1 ст. 43 ДЄС установлює, що заборонено обмежувати свободу підприємницької діяльності громадян однієї держави-члена на території іншої держави-члена. Також заборонено застосовувати до громадян будь-якої держави-члена обмеження на створення представництв, філій чи дочірніх підприємств на території будь-якої держави-члена (ч. 1 ст. 43). Свобода під-

¹ А. Франкова, 'Особливості процедур транскордонного перетворення відповідно до *acquis* ЄС' [2025] 8 Юридична Україна 32–39 [http://doi.org/10.37749/2308-9639-2025-8\(272\)-5](http://doi.org/10.37749/2308-9639-2025-8(272)-5).

² Consolidated versions of the Treaty on European Union and the Treaty on the Functioning of the European Union Consolidated version of the Treaty on European Union Consolidated version of the Treaty on the Functioning of the European Union Protocols Annexes to the Treaty on the Functioning of the European Union Declarations annexed to the Final Act of the Intergovernmental Conference which adopted the Treaty of Lisbon, signed on 13 December 2007 <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:12016ME/TXT>> (accessed 11.08.2026).

приємницької діяльності також охоплює право започатковувати та вести самостійну трудову діяльність, а також створювати підприємства й керувати ними, зокрема товариства, у сенсі ч. 2 ст. 48, на умовах, установлених для своїх громадян правом держави-члена, де таку підприємницьку діяльність здійснювано, з урахуванням положень підрозділу про пересування капіталу (ч. 2 ст. 43). Свобода підприємництва визнається відповідно до законодавства Союзу та національного законодавства, а також національної практики (ст. 16). Отже, підкреслюється значущість свободи пересування юридичних осіб на території ЄС, яку деякі зарубіжні науковці називають “мобільністю”.

Розділ II Директиви (ЄС) 2017/1132 Європейського Парламенту та Ради від 14 червня 2017 р. щодо окремих аспектів корпоративного права (кодифікація) містить визначення такого поняття: “cross-border mergers” означає “перетворення” товариств з обмеженою відповідальністю, які: утворені відповідно до законодавства держави-члена; мають зареєстрований офіс, центральне управління або основне місце діяльності в межах ЄС, за умови, що принаймні два з них регулюються законодавством різних держав-членів³.

О. Думітру⁴ зазначає, що останнім законодавчим актом, прийнятим інституціями для досягнення цілей, визначених судовою практикою у сфері перенесення місця знаходження компаній, стала Директива 2019/2121 Європейського Парламенту та Ради від 27 листопада 2019 р.⁵, якою внесені зміни до Директиви 2017/1132, що стала реакцією на останні зміни в судовій практиці, зокрема на справу Polbud (C106/16)⁶. Суд ЄС постановив, що компанії мають право на транскордонне перетворення навіть у тому випадку, коли компанія не має наміру здійснювати господарську діяльність у приймаючій державі-члені, а також заборонив державі-члену походження накладати обмеження під час цього процесу. Крім того, Суд поширив дію свободи заснування на транскордонну реорганізацію та зазначив, що компанія може здійснити реорганізацію і, таким чином, перенести свою зареєстровану штаб-квартиру до іншої держави-члена, не переносячи її до приймаючої держави-члена⁷.

Досліджуючи еволюцію питання про зміну місця знаходження в європейській судовій практиці, О. Думітру⁸ окреслює приклади із судової практики в цій галузі – від перших справ, у яких було визначено основні засади

³ Directive (EU) 2017/1132 of the European Parliament and of the Council of 14 June 2017 relating to certain aspects of company law (codification) <<http://data.europa.eu/eli/dir/2017/1132/oj>> (accessed 15.08.2026).

⁴ O Dumitru, ‘Transfer of seat within European Union. The latest developments on cross-border conversions, mergers and divisions of companies’ [2021] 15(1) Proceedings of the International Conference on Business Excellence 917 <http://doi.org/10.2478/picbe-2021-0085>.

⁵ Directive (EU) 2019/2121 of the European Parliament and of the Council of 27 November 2019 amending Directive (EU) 2017/1132 as regards cross-border conversions, mergers and divisions <<https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2019/2121/oj>> (accessed 11.08.2026).

⁶ Case C-106/16 Polbud – Wykonawstwo sp. z o.o. [2017] ECLI:EU:C:2017:804 <<https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:62016CJ0106>> (accessed 12.08.2026).

⁷ C Ene, ‘The cross-border conversion – A possible solution for the mobility of companies in the European Union’ [2020] 9(1) Perspectives of Law and Public Administration 55.

⁸ Dumitru (n 4) 917.

свободи розміщення, таких як “Reyners проти Бельгії” (справа 2/74)⁹ або “Segers” (справа 79/85)¹⁰, до справ, у яких було встановлено принципи первинного та вторинного місця розташування компаній у контексті внутрішнього ринку, такі справи, як “Daily Mail” (справа 81/87)¹¹, “Centros” (справа C212/97)¹², а також пізніші, як-от “Überseering” (справа C208/00)¹³, “Inspire Art” (справа C167/01)¹⁴, “Sevic Systems AG” (справа C-411/03)¹⁵, “Cartesio” (справа C210/06)¹⁶ або “VALE” (справа C378/10)¹⁷ аж до найновішої, яка фундаментально вплинула на те, як європейський законодавець зараз розглядає це питання, – Polbud (справа C106/16). Аналіз цього переліку дає змогу виявити різні тлумачення Суду, деякі з них навіть вважаються протилежними, але пояснюються взаємозв'язком європейського законодавства з національним корпоративним правом, що є приводом для аналізу та зіставлення з існуючими законодавчими інструментами. Першою справою, яка порушила питання щодо свободи заснування підприємств фізичними особами в Європейському Союзі та запропонувала тлумачення положень Договору, була справа 2/74, “Рейнерс проти Бельгії”¹⁸.

У справі Polbud (справа C106/16) Суд (Велика палата) ухвалив таке рішення:

1. Статті 49 і 54 Договору про функціонування Європейського Союзу (далі – ДФЄС)¹⁹ слід тлумачити як такі, що поширюються на свободу заснування для перенесення зареєстрованого офісу компанії, заснованої відповідно до законодавства держави-члена, до іншої держави-члена, шляхом якої вона має бути перетворена на компанію, що підпадає під дію законодавства цієї іншої держави-члена, дотримуючись чинних там положень, без перенесення її фактичного офісу.

⁹ Case 2-74 Jean Reyners v Belgian State [1974] ECLI:EU:C:1974:68 <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:61974CJ0002>> (accessed 12.08.2026).

¹⁰ Case 79/85 D. H. M. Segers v Bestuur van de Bedrijfsvereniging voor Bank- en Verzekeringswezen, Groothandel en Vrije Beroepen [1986] ECLI:EU:C:1986:308 <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:61985CJ0079>> (accessed 12.08.2026).

¹¹ Case 81/87 The Queen v H. M. Treasury and Commissioners of Inland Revenue, ex parte Daily Mail and General Trust plc. [1988] ECLI:EU:C:1988:456 <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:61987CJ0081>> (accessed 12.08.2026).

¹² Case C-212/97 Centros Ltd v Erhvervs- og Selskabsstyrelsen [1999] ECLI:EU:C:1999:126 <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:61997CJ0212>> (accessed 12.08.2026).

¹³ Case C-208/00 Überseering BV v Nordic Construction Company Baumanagement GmbH (NCC) [2002] <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:62000CJ0208>> (accessed 12.08.2026).

¹⁴ Case C-167/01 Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Amsterdam v Inspire Art Ltd. [2003] ECLI:EU:C:2003:512 <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:62001CJ0167>> (accessed 12.08.2026).

¹⁵ Case C-411/03 SEVIC Systems AG [2005] ECLI:EU:C:2005:762 <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:62003CJ0411>> (accessed 12.08.2026).

¹⁶ Case C-210/06 CARTESIO Oktató és Szolgáltató bt. [2008] ECLI:EU:C:2008:723 <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:62006CJ0210>> (accessed 12.08.2026).

¹⁷ Case C-378/10 VALE Építési kft. [2012] ECLI:EU:C:2012:440 <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:62010CJ0378>> (accessed 12.08.2026).

¹⁸ P Craig, G de Burca, *EU law: text, cases, and materials* (6-th Ed Oxford University Press 2020); Dumitru (n 4) 921.

¹⁹ Consolidated versions of the Treaty on European Union and the Treaty on the Functioning of the European Union (n 2).

2. Статті 49 і 54 ДФЄС слід тлумачити як такі, що суперечать законодавству держави-члена, яке ставить перенесення зареєстрованого офісу компанії, заснованої відповідно до законодавства держави-члена, до іншої держави-члена, шляхом якого вона має бути перетворена на компанію, що підпадає під дію законодавства цієї іншої держави-члена, дотримуючись чинних там положень, у залежність від ліквідації першої компанії²⁰.

Справа Polbud (C106/16) стала знаковою для юридичних осіб держав – членів ЄС, оскільки підкреслила основну мету створення ЄС, яка є багаторівневою та охоплює різноманітні аспекти спільної діяльності держав – членів ЄС.

К. Ене зауважує, що одним із найважливіших предметів справ, які розглядаються Судом Європейського Союзу (CJEU), є переміщення компаній всередині єдиного ринку ЄС, заснованого на свободі заснування²¹.

Розвиток судової практики Суду ЄС створює фундаментальну основу для розгляду цього питання, без якої неможливо повною мірою зрозуміти сучасний стан транскордонної мобільності компаній. Судова практика поступово сформувала межі мобільності компаній і підтвердила, що транскордонні перетворення є законною реалізацією права на свободу заснування. Однак у міру інтенсифікації цих процесів стало очевидним, що самого лише усунення бар'єрів для мобільності недостатньо. На перший план вийшла необхідність захисту суб'єктів, правовий статус яких може змінитися внаслідок транскордонної реорганізації. Хоча судова практика Суду ЄС фактично усунула низку національних обмежень, саме вторинне законодавство – зокрема Директива про перетворення – створило систематичну нормативно-правову базу для захисту кредиторів, міноритарних акціонерів та інших зацікавлених сторін²².

П. Пініор акцентує увагу на тому, що транскордонне перетворення компанії призводить до збереження правосуб'єктності реорганізованої компанії, а всі активи та зобов'язання компанії, включаючи всі договори, кредити, права та обов'язки, переходять до реорганізованої компанії²³.

Еволюція від системи, заснованої на прецедентному праві, до гармонізації, що здійснюється завдяки Директиві про транскордонні перетворення, підтверджує, що хоча первинне право та прецедентне право Суду ЄС визначили основні параметри корпоративної мобільності, лише законодавчий підхід до цього питання забезпечив вищий рівень передбачуваності, законодавчої узгодженості та правової визначеності. Саме в цьому полягає фундаментальний внесок чинної правової системи, оскільки вона дає змогу здійснювати транскордонні операції без порушення правосуб'єктності го-

²⁰ Case C-106/16 Polbud – Wykonawstwo sp. z o.o. [2017] (n 6).

²¹ Ene (n 7) 55.

²² M Rešovský, 'Harmonisation of Cross-Border Corporate Transformations as a Tool of the European Union's Strategic Autonomy and External Economic Policy' [2026] 10 EU and comparative law issues and challenges series (ECLIC) 1007 <https://doi.org/10.25234/eclic/44806>.

²³ P Pinior, 'The Cross-Border Conversion of Companies' [2026] 4(1) Orbeliani Law Review 31 <https://doi.org/10.63410/olr2026/02>.

сподарського суб'єкта, водночас забезпечуючи більш чіткі правила захисту осіб, яких це стосується²⁴.

Наявність дієвого механізму транскордонних перетворень дає змогу суб'єктам господарювання ефективно реорганізовувати свою правову та економічну структуру в межах внутрішнього ринку ЄС без порушення правової безперервності діяльності відповідної компанії. Така форма реорганізації бізнесу, своєю чергою, створює умови для того, щоб компанії перетворилися на більші та фінансово міцніші суб'єкти господарювання, здатні досягати успіху навіть в умовах глобальної конкуренції²⁵.

І. Басова наголошує, що компанії є суб'єктами національного законодавства, яке регулює їхню діяльність, а також визначає необхідні умови для набуття та збереження правового статусу компанії. Однак ця сфера, що підпадає під особливе регулювання, не виключається з-під дії положень про свободу заснування, коли йдеться про транскордонну реорганізацію. Національні заходи, що обмежують свободу заснування, можуть бути прийняті лише за умови їх обґрунтованості²⁶.

Ю. Цзян звертає увагу, що в Директиві 2019/2121 у розділі 4 відсутні положення щодо можливості оскарження транскордонного перетворення на підставі винятків, наприклад, з міркувань суспільних інтересів, передбачених у ч. 1 ст. 52 ДФЄС. Однак, як підтверджено в ДФЄС, заборона транскордонного перетворення, яка, як здавалося, порушувала принцип вільного руху та свободи заснування, може бути скасована з міркувань суспільних інтересів. У справі “VALE” також зазначено, що обмеження щодо перенесення місця знаходження можуть бути виправдані міркуваннями суспільних інтересів, передбачених ст. 52 ДФЄС, що відповідає принципу пропорційності. Відсутність положень щодо суспільних інтересів у Директиві 2019/2121 робить цю Директиву неповною, а також ускладнює оцінку того, чи є перетворення можливим, що не сприяє спрощенню транскордонних перетворень²⁷.

У справі “VALE Építési kft.” (Case C378/10) Суд (Третя палата) постановив:

1. Статті 49 і 54 ДФЄС слід тлумачити як такі, що унеможливають існування національного законодавства, яке дозволяє компаніям, заснованим відповідно до національного права, змінювати свою організаційно-правову форму, але не дозволяє в загальному порядку компаніям, що підпадають під дію законодавства іншої держави-члена, перетворюватися на компанії, що підпадають під дію національного права, шляхом реєстрації такої компанії.

2. Статті 49 і 54 ДФЄС у контексті транскордонних перетворень компаній слід тлумачити таким чином, що приймаюча держава-член має право визначати національне законодавство, яке застосовується до таких операцій, і, отже, застосовувати положення свого національного законодавства про пе-

²⁴ Rešovský (n 22) 1020.

²⁵ Rešovský (n 22) 1015.

²⁶ I Basova, ‘Cross-border Conversions in the European Union after the Polbud Case’ [2018] 1(1) Nordic Journal of European Law 70 <https://doi.org/10.36969/njel.v1i1.18682>.

²⁷ Y Jiang, ‘The Future of the EU’s Cross-border Conversions – With the Application of the Directive 2019/2121’ (Graduate Thesis, 2021) 64–65.

ретворення національних компаній, що регулюють створення та функціонування компаній, зокрема вимоги щодо складання переліків активів та зобов'язань та інвентарних описів майна. Однак принципи еквівалентності та ефективності, відповідно, не дозволяють державі-члену, що приймає,

– відмовляти, у зв'язку з транскордонними перетвореннями, у реєстрації товариства, яке подало заявку на перетворення, як “ правонаступника”, якщо така реєстрація попередника здійснюється в комерційному реєстрі у разі внутрішніх перетворень, та

– відмовляти в належному врахуванні, під час розгляду заявки товариства на реєстрацію документів, отриманих від органів держави – члена походження²⁸.

У параграфі 39 справи “VALE Építési kft.” (Case C378/10) перелічується наявність обмеження свободи заснування та можливе обґрунтування такого обмеження, зокрема, що стосується обґрунтування на підставі вагомих міркувань суспільного інтересу, таких як захист інтересів кредиторів, міноритарних акціонерів і працівників, збереження ефективності фінансового нагляду та справедливості господарських угод, то встановлено, що такі міркування можуть виправдовувати захід, що обмежує свободу заснування, за умови, що такий обмежувальний захід є доцільним для забезпечення досягнення поставлених цілей і не виходить за межі того, що є необхідним для їх досягнення (дивись справу “SEVIC Systems”, пункти 28 і 29)²⁹. Отже, визначена положеннями ДЄС і ДФЄС свобода пересування не є абсолютною та може бути обмежена суспільними інтересами.

Т. Колрусс зауважує, що переваги cross-border mergers є обмеженими, оскільки багато держав – членів ЄС дозволяють перетворення лише в межах ЄС/ЄЕЗ. Свобода заснування компаній не поширюється на cross-border mergers за участю третіх країн³⁰.

К. Ене робить висновок, що, незважаючи на те, що свобода заснування була передбачена договорами багато років тому і з того часу розвивалася Судом Європейського Союзу (CJUE), на практиці було доведено, що компанії потребують конкретної процедури, якої слід дотримуватися, щоб скористатися цією свободою та змінити місце своєї діяльності з однієї держави-члена на іншу. Тому рішенням стало прийняття пакета законів ЄС про товариства, головним чином з метою створення загальних стандартів процедур для транскордонної діяльності в ЄС та забезпечення належного захисту зацікавлених сторін компаній³¹.

Висновки. Закладені в первинному праві ЄС принципи свободи підприємництва і, відповідно, свободи переміщення юридичних осіб у межах ЄС створили передумови для транскордонних перетворень юридичних осіб на території держав – членів ЄС.

²⁸ Case C-378/10 VALE Építési kft. [2012]. ECLI:EU:C:2012:440 (n 17).

²⁹ Case C-378/10 VALE Építési kft. [2012]. ECLI:EU:C:2012:440 (n 17).

³⁰ T Kollruss, ‘The cross-border change of legal form as an alternative to transnational mergers? A comparative study’ [2024] 45(3) Liverpool Law Review 404 <https://doi.org/10.1007/s10991-023-09361-7>.

³¹ Ene (n 7) 57.

Реалізація права юридичних осіб держав – членів ЄС на переміщення в рамках ЄС започаткувала транскордонне перетворення і відповідно створила умови для усунення економічних бар'єрів, сприяння вільній економічній торгівлі та інтеграції, запровадження єдиного ринку, що сприяє вільному руху товарів, юридичних осіб, послуг і капіталів.

Рішення Суду ЄС у справі Polbud (C106/16) підкреслило важливість вимог положень національного законодавства щодо правового регулювання cross-border mergers і важливість співвідношення норм останнього із *acquis* ЄС. На прикладі справи Polbud (C106/16) стало очевидним, що обмежений характер тлумачення норм щодо cross-border mergers призвів до прецеденту, що зміцнив судову практику на користь юридичних осіб держав – членів ЄС і підкреслив важливість дотримання прав останніх на свободу підприємництва та свободу пересування в рамках ЄС.

Слід зауважити, що свобода заснування та свобода переміщення в рамках cross-border mergers не поширюються на держави, що не є членами ЄС. Реалізація означених вище свобод поширюється на юридичних осіб держав – членів ЄС. Свобода пересування юридичних осіб держав – членів ЄС не є абсолютною та може бути обмежена суспільними інтересами. Відсутність чіткого визначення та відповідних критеріїв “суспільних інтересів” створює невизначеність під час тлумачення положень *acquis* ЄС під час транскордонних перетворень.

Зарубіжні науковці мають різні погляди на транскордонне перетворення, але передусім підкреслюють складність співвідношення норм між національним законодавством держав – членів ЄС та *acquis* ЄС, що ускладнює правозастосування. Передусім це пов'язано із існуванням різних правових систем держав – членів ЄС, що склалися під впливом історичних та політичних подій.

Вивчення європейського досвіду транскордонних перетворень юридичних осіб держав – членів ЄС дає змогу пізнати зміст норм права *acquis* ЄС, провести порівняльний аналіз та окреслити обсяг завдань, що постають перед нормотворцем під час імплементаційних процедур з урахуванням найкращого досвіду держав – членів ЄС.

REFERENCES

Bibliography

Authored books

1. Craig P, de Burca G, *EU law: text, cases, and materials* (6-th Ed Oxford University Press 2020).

Journal articles

2. Basova I, ‘Cross-border Conversions in the European Union after the Polbud Case’ [2018] 1(1) Nordic Journal of European Law 70 <https://doi.org/10.36969/njel.v1i1.18682>.
3. Dumitru O, ‘Transfer of seat within European Union. The latest developments on cross-border conversions, mergers and divisions of companies’ [2021] 15(1) Proceedings of the International Conference on Business Excellence 917 <http://doi.org/10.2478/picbe-2021-0085>.

4. Ene C, 'The cross-border conversion – A possible solution for the mobility of companies in the European Union' [2020] 9(1) Perspectives of Law and Public Administration 55.
5. Kollruss T, 'The cross-border change of legal form as an alternative to transnational mergers? A comparative study' [2024] 45(3) Liverpool Law Review 404 <https://doi.org/10.1007/s10991-023-09361-7>.
6. Pinior P, 'The Cross-Border Conversion of Companies' [2026] 4(1) Orbeliani Law Review 31 <https://doi.org/10.63410/olr2026/02>.
7. Rešovský M, 'Harmonisation of Cross-Border Corporate Transformations as a Tool of the European Union's Strategic Autonomy and External Economic Policy' [2026] 10 EU and comparative law issues and challenges series (ECLIC) 1007 <https://doi.org/10.25234/eclic/44806>.
8. Frankova A, 'Osoblyvosti protsedur transkordonnoho peretvorennia vidpovidno do acquis YeS' [2025] 8 Yurydychna Ukraina 32–39 [http://doi.org/10.37749/2308-9639-2025-8\(272\)-5](http://doi.org/10.37749/2308-9639-2025-8(272)-5) (in Ukrainian).

Theses

9. Jiang Y, 'The Future of the EU's Cross-border Conversions – With the Application of the Directive 2019/2121' (Graduate Thesis, 2021) 64–65.

Anna Frankova

LEGAL ASPECTS OF CROSS-BORDER MERGER IN THE EU THROUGH THE LENS OF THE EXERCISE OF A LEGAL ENTITY'S RIGHT TO FREEDOM OF ENTERPRISE AND FREEDOM OF MOVEMENT

ABSTRACT. This article examines certain legal aspects of cross-border reorganization within the EU; provides a legal analysis of EU law sources governing cross-border merger procedures, as well as an analysis of case law; and outlines the freedom of establishment and the freedom of movement of legal entities of EU member states. The article examines specific provisions of Directive 2017/1132 on certain aspects of company law, Directive 2019/2121 of the European Parliament and of the Council, the Treaty establishing the European Community, and the Treaty on the Functioning of the European Union. The purpose of this article is to examine the legal aspects of cross-border transformation in the EU through the lens of the freedom of establishment and the freedom of movement of legal entities of EU Member States within the framework of the EU *acquis* and the case law of the Court of Justice of the European Union; to conduct a legal analysis of EU case law and to identify landmark court cases that have influenced the development of judicial doctrine regarding cross-border reorganization. The article aims to: outline the relevance of addressing the issue of cross-border transformations; examine the provisions of the EU *acquis* that define the right to exercise the freedom of establishment and the freedom of movement; identify limitations on the right to exercise the aforementioned freedoms that may be justified by public interests; highlight the views of foreign scholars regarding this issue; to identify gaps in Directive 2019/2121 and their impact on the application of the law during cross-border mergers; and outline the advantages of cross-border reorganization. The author concludes the results of the study on the issue at hand and emphasizes the importance of the comparative aspects of cross-border mergers.

KEYWORDS: EU company law; EU *acquis*; EU company law; conversion; cross-border mergers; cross-border reorganization; relocation of a legal entity; mobility of a legal entity within the EU.

Дата надходження статті 03.08.2026

Дата рекомендації до друку 20.08.2026

Дата публікації 31.08.2026